

هر گونه کپی جزوه اشکال شرعی دارد. مؤلفان نسبت به کپی کردن جزوه رضایت قلبی ندارند. دبیران محترم می توانند جزوه های جغرافیای ایران دهم، جامعه شناسی دهم و تاریخ دهم را باقیمت بسیار مناسب به تعداد دانش آموزان خود سفارش دهند. شماره تماس سفارش جزوه فقط توسط دبیران محترم ۰۹۱۹۳۶۰۱۴۷۰

درس ۱ (جغرافیا علمی برای زندگی بهتر)

۱- «جغرافیا» چیست؟ جغرافیا علم بررسی روابط متقابل انسان و محیط است.

۲- آیا شناخت محیط در جهت بهبود کیفیت زندگی انسان نقشی داشته است؟ بله- انسان در طول تاریخ تلاش کرده است که ناشناخته های جهان هستی را معلوم و با استفاده از علوم مختلف، وضع زندگی خود را بهبود بخشد.

۳- واژه «جغرافیا» اولین بار توسط چه کسی مطرح شد؟ این واژه شامل چه کلماتی است؟ توسط اراتوستن دانشمند یونانی- شامل کلمات GEO (زمین) و GRAPHY (ترسیم) است. بنابراین اراتوستن جغرافیا را این گونه تعریف می کند: «مطالعه زمین به عنوان پایگاه انسان»

۴- نظر بسیاری از جغرافی دانان در مورد «جغرافیا» چیست؟ امروزه بسیاری از جغرافی دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می کند با ویژگی های طبیعی و انسانی و روابط بین آنها در محیط آشنا شود و از آنها در جهت بهبود زندگی فویش استفاده کند.

۵- آیا بین جغرافیا و سایر علوم ارتباطی وجود دارد؟ بله- جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می دهد. بنابراین برقی جغرافیا را پلی بین رشته های مختلف علوم می داند که علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می دهد.

۶- در علم جغرافیا «مکان» به چه معنی است؟ مثال بزنید. بسیاری از فعالیت های انسان در جا و محل معینی انجام می شود. این جا و محل را مکان می نامند؛ به طور مثال: خانه، مدرسه، و کارخانه هر کدام، مکان است.

۷- آیا در هر مکان جغرافیایی، پدیده های مختلف بر هم تأثیر می گذارند؟ چگونه؟ در هر مکان، پدیده های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و به نوبه خود از هم تأثیر می پذیرند؛ به طور مثال یک روستا را در نظر بگیرید که خاک، آب، سرمایه و نیروی انسانی آن بر نوع اشتغال آن تأثیر می گذارد. این روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری به صورت چریانی پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان ها می شود.

۸- روابط متقابل انسان و محیط را توضیح دهید. محیط طبیعی، مجموعه ای متعادل است. با ورود انسان، زمینه های تغییر در محیط فراهم می شود. هوش و استعداد انسان به او در جهت تغییر کمک می کند تا از محیط خود بهره مند شود. در دهه های اخیر، فناوری به کمک انسان آمده و سبب شده است که انسان در محیط، تأثیر بسیاری بگذارد. فناوری های جدید، انسان را قادر به بهره برداری از اعماق زمین کرده و میزان دسترسی انسان را گسترش داده است.

۹- الف) عملکرد انسان در ارتباط با محیط طبیعی به چند گونه است؟ ۱- درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
۲- نگاه سودجویانه برای رسیدن به فواسته ها.

ب) کدام یک از این عملکرد ها تعادل محیط را در مدت طولانی حفظ می کند؟ درک توان ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها
۱۰- چرا جغرافی دان با دید ترکیبی یا کل نگری، موضوعات را مطالعه و بررسی کند؟ زیرا اجزاء و عوامل محیط

۱۱- «دید ترکیبی یا کل نگری» چه کمکی به جغرافی دان می کند؟ مثال بزنید. دید ترکیبی به جغرافی دان کمک می کند تا به طور همه جانبه و جامع، پدیده ها را با تمام ویژگی های آن در یک مکان مورد مطالعه قرار دهد؛ به طور مثال جغرافی دان با هدف توسعه یک شهر، به مطالعه همه جانبه می پردازد و این مسائل را طرح و مطالعه می کند؛ ۱- با تهیه نقشه شهر، دیدی همه جانبه به آن پیدا می کند. (نقشه فوانی) ۲- با مطالعه بافت جمعیت شهر، میزان رشد آن و امکان مهاجرت پذیری آن را درس می زند. (جمعیت شناسی) ۳- با مطالعه میزان منابع آب شهر، امکان توسعه شهر را پیش بینی می کند. (آب شناسی) ۱۲- اگر بخواهید با دید ترکیبی، عکس روستای صفحه ۶ کتاب را مورد مطالعه قرار دهید، چه سؤالاتی برای آن طرح می کنید؟ ۱- آیا شیب قرارگیری روستا مناسب است؟ ۲- آیا وقوع سیل در این روستا امکان پذیر است؟ ۳- آیا آب آشامیدنی به سهولت در دسترس قرار دارد؟ ۴- برای رفت و آمد ساکنین روستا چه مشکلاتی ممکن است به وجود بیاید؟ ۵- با توجه به کوهستانی بودن روستا آیا خاک مناسب برای کشاورزی در روستا وجود دارد؟ ۶- ...

نکته: یکی از علومی که به جرئت می توان گفت از قدیمی ترین دانش های بشری به شمار می رود، بغرافیا است.

نکته: انسان و محیط دو عامل مهم در علم جغرافیا است.

نکته: انسان برای رفع نیازهای خود به تغییر محیط دست می زند و در نتیجه محیط طبیعی به محیط بغرافیایی تبدیل می شود.

نکته: شناخت توان ها و ظرفیت های محیطی بدون دانش بغرافیا ممکن نیست.

نکته: بغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

درس ۲ (روش مطالعه در جغرافیا)

۱- سوالات اساسی که هر جغرافی دان با آن روبروست، کدامند؟ هر کدام را جداگانه توضیح دهید. کجا؟ چه چیزی؟ چرا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ چگونه؟

سوال	توضیح	مثال(سوال و جواب در مورد گردوغبار)
کجا؟	با رکن اساسی بغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده ها سروکار دارد.	این اتفاق در کجا رخ داده است؟ (جنوب و غرب کشور)
چه چیزی؟	بر ماهیت هر پدیده یا مسئله، دلالت دارد.	چه اتفاقی رخ داده است؟ (وجود ریزگردهای بیش از حد مجاز در هوا)
چرا؟	به علت وقوع پدیده می پردازد.	چرا این پدیده به وجود آمده است؟ (تراکم فشرکالی در سال های اخیر)
چه موقع؟	بر روند زمانی موضوعات می پردازد.	چه زمانی این پدیده، شدت می یابد؟ (فصل گرم سال)
چه کسانی؟	انسان و روابط متقابل او را با محیط، مورد توجه قرار می دهد.	چه کسانی یا کدام فعالیت ها و برنامه های انسانی در این پدیده اثر داشته است؟ (بی توجهی به تثبیت خاک)
چطور؟	به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می پردازد.	زمینه های به وجودآورنده این پدیده چیست؟ (قطع درختان، از بین رفتن دریاچه ها، باتلاق ها، واهه ها و ...)

۲- با توجه به فعالیت صفحه ۸ کتاب به سوالات زیر پاسخ دهید؟ کجا؟ کُن و سولقان